

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»
на тему: «Спрощена система оподаткування суб'єктів малого
підприємництва та її роль у розвитку малого бізнесу»

Виконавець:
студент ЦЗФН
Сімова Христина Валеріївна

Науковий керівник:
к.е.н., ст. викладач
Коцюрубенко Ганна Миколаївна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Малий бізнес є основним елементом ринкового середовища, якій забезпечує вирішення багатьох соціальних, економічних проблем від перехідного періоду і до етапу становлення ринкових відносин: сприяє насиченню ринку товарами і послугами, наповненню доходної частини бюджету, стимулює структурні зміни в економіці, формує імідж країни.

Саме тому підтримка малого бізнесу, в тому числі й через систему оподаткування, є одним із способів подолання економічної, політичної та соціальної кризи в країні. Практичний досвід застосування спрощеної системи оподаткування в країні свідчить про її позитивний вплив на малий бізнес.

Одним із основних напрямів державної підтримки малого бізнесу є створення сприятливого податкового середовища для таких суб'єктів господарювання. Напрямом реалізації податкової підтримки малого бізнесу, як свідчить досвід, накопичений в країні в сфері оподаткування, виступає спрощена система.

Головна ідея спрощеної системи оподаткування, як системного інструменту податкового регулювання малого бізнесу, полягає в заміні цілої низки податків, що входять до загальної системи одним податком, який обраховується за спрощеними правилами. Цей податок було названо «єдиним» податком, який поєднує в собі характеристики податків і зборів, які він замінює. Сплачується єдиний податок суб'єктами малого підприємництва юридичними та фізичними особами.

На сьогодні спрощена система оподаткування перебуває у стадії перманентних змін та нововведень та потребує постійного реформування та пристосування до сучасних умов соціально-економічного розвитку держави.

Питання реформування спрощеної системи оподаткування досліджували багато українських вчених-економістів: Н. Буряк, З. Варналій, О. Василик, Ю. Воробйов, М. Гапонюк, Ю. Іванов, Т. Корнієнко, С. Лукаш, В. Орлова, М. Пожидаєва, О. Покатаєва та ін.

З прийняттям Податкового кодексу, який не тільки не вирішив проблем спрощеної системи, але й певною мірою ще більше їх актуалізував, питання впливу податкових змін на розвиток малого бізнесу в Україні набуло ще більшої популярності як серед практиків, так і серед науковців.

Наукові напрацювання у сфері малого бізнесу досить значні, проте залишаються мало дослідженими проблеми оподаткування суб'єктів малого підприємництва за альтернативними системами, доведення доцільності їх існування як основних податкових важелів і стимулів впливу на соціально - економічне становище у країні та рівень розвитку малого бізнесу.

Залишається недостатньо розробленою як у теоретичному, так і у методично - практичному аспекті питання оцінки ефективності діючих альтернативних систем оподаткування, визначення напрямів щодо їх вдосконалення; впровадження заходів, стимулюючих розвиток малого підприємництва; гармонізації суспільних інтересів. Актуальність і науково-

практична значимість окреслених проблем обумовлюють необхідність їх подальшого дослідження.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних засад та розробка практичних рекомендації щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва за для підвищення соціально-економічної ефективності її функціонування. Сформована мета зумовила виконання наступних задач:

- розкрити економічну сутність та значення малого підприємництва;
- дослідити організаційно-правовий механізм оподаткування суб'єктів малого підприємництва та розкрити сутність спрощеної системи оподаткування;
- виявити тенденції розвитку суб'єктів малого підприємництва, які використовують спрощену систему оподаткування в Україні;
- провести моніторинг ефективності впровадження спрощеної системи оподаткування в Болградському районі Одеської області;
- провести оцінювання впливу чинників на надходження податків з суб'єктів малого підприємництва;
- систематизувати зарубіжний досвід оподаткування суб'єктів малого підприємництва та можливості його адаптації в українську практику;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення спрощеної системи оподаткування суб'єктів господарювання в Україні;
- сформулювати рекомендації щодо пріоритетних напрямків розвитку спрощеної системи оподаткування виробників сільськогосподарської продукції в Україні.

Об'єктом дослідження є процес розвитку та реалізації спрощеної системи оподаткування.

Предметом дослідження є методи та інструменти податкової політики щодо регулювання питань розвитку спрощеної системи оподаткування в Україні.

При проведенні досліджень використано сукупність методів і підходів, що дозволило забезпечити логіку змісту роботи і обґрунтованість пропозицій.

В ході дослідження використовувались загальнотеоретичні та економіко-математичні методи.

Для вирішення поставлених завдань застосовувався системний підхід, який дав можливість провести аналіз оподаткування суб'єктів малого підприємництва за спрощеною системою в Україні та дослідити стан їх розвитку.

При дослідженні теоретичних основ спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва та зарубіжного досвіду використовувалися:

з метою всебічного пізнання об'єкта дослідження – діалектичний та історичний методи, методи аналізу та синтезу; для виявлення переваг та недоліків спрощеної системи оподаткування – метод порівняння та логічного узагальнення;

з метою наочного зображення статистичного матеріалу, теоретичних та практичних положень – метод спостереження, узагальнення та графічного зображення даних;

з метою оцінювання ефективності спрощеної системи оподаткування – трендовий і регресійний аналіз.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти України, теоретичні дослідження та практичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, звітні дані Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України, публікації в наукових та економічних виданнях.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань) та 19-ті додатків. Загальний обсяг роботи становить 111 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 4 таблиці, 13 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження знайшли своє відображення у науковій статті у студентському збірнику кафедри фінансів на тему «Стан функціонування суб'єктів системи спрощеного оподаткування в Україні», освітлені під час участі у студентській науково-практичній конференції «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи» (ОНЕУ, 20-24 листопада 2017 року)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва»** розглянуто економічну сутність та значення малого підприємництва в розвитку економіки, досліджено загальну та спрощену система оподаткування, визначено сутність спрощеної системи оподаткування та організаційні засади її функціонування.

У другому розділі **«Оцінювання результатів впровадження спрощеної системи оподаткування»** проведено аналіз розвитку суб'єктів малого підприємництва, які використовують спрощену систему оподаткування, проаналізовано ефективність впровадження спрощеної системи оподаткування у Болградському районі Одеської області та здійснено оцінку впливу макроекономічних факторів на формування надходжень від єдиного податку.

У третьому розділі **«Пріоритетні напрямки вдосконалення спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу»** розглянуто зарубіжний досвід оподаткування суб'єктів малого підприємництва та можливості його адаптації в українську практику. На підставі проведеного у другому розділі аналізу та з урахуванням зарубіжного досвіду запропоновано рекомендації щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування малого бізнесу та виробників сільськогосподарської продукції.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі досліджено теоретичні засади функціонування спрощеної системи оподаткування та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва за для підвищення соціально-економічної ефективності її функціонування. Результатом дослідження, що проведено в даній роботі, можна зробити такі висновки та пропозиції:

1. Мале підприємництво – особливий підвид підприємництва, що полягає у створенні і практичній реалізації нового економічного процесу або здійсненні особливого внеску у вже існуючий економічний процес, пов'язаний із підприємницькою діяльністю громадян – фізичних осіб та з функціонуванням малих підприємницьких структур різних форм власності та організаційно-правових форм з метою отримання прибутку за умови особистої зацікавленості суб'єкта підприємництва в ній і необхідності задоволення при цьому певних потреб суспільства. Роль і місце малих підприємств у національній економіці найкраще пояснюються з позицій їх вагомості внеску у формування конкурентного середовища, надання ринковій економіці гнучкості, оперативності в реагуванні на зміни кон'юнктури ринку, особливо в умовах швидкої індивідуалізації та диференціації споживчого попиту, зростання номенклатури товарів та послуг.

2. Відповідно до законодавства суб'єктам малого підприємництва, як юридичним, так і фізичним особам–підприємцям доступна для вибору як загальна так і спрощена система оподаткування. Юридичні особи та фізичні особи-підприємці на загальній системі оподаткування мають право займатися будь-яким видом діяльності (звичайно при отриманні відповідних дозвільних документів), мати необмежену суму доходу і кількість співробітників.

Загальна система оподаткування передбачає сплату малими підприємствами усіх видів податків і зборів, що відповідають обраному ними виду діяльності. Для переходу на сплату єдиного податку суб'єкт господарювання повинен визначити, до якої групи платників єдиного податку він належить. Для цього потрібно визначити яким критерієм відповідає юридична особа чи фізична особа – підприємець та обрати одну з чотирьох груп, яві діють відповідно до Податкового кодексу України.

3. В процесі дослідження стану і розвитку малого підприємництва в Україні виявлено позитивні тенденції росту – кількість суб'єктів господарювання у 2016 році збільшилось відповідно до 2011 року на 163,9 тис. одиниць. За останні роки збільшилась частка платників єдиного податку у загальній кількості суб'єктів господарювання.

Ефективність спрощених режимів оподаткування підтверджується щорічним збільшенням платежів у бюджет. Розмір надходжень єдиного податку від суб'єктів малого підприємництва – «єдинників» до бюджету за останні п'ять років має тенденцію до збільшення. Збільшується частка надходжень у доходах місцевих бюджетів України за 2011-2016 рр. від фізичних осіб-підприємців, особливо 2012 -2014 роках, яка більша від

надходжень єдиного податку з юридичних осіб. Ця тенденція зберігається протягом 2012 та 2013 років, що спричинено збільшенням обсягів оборотів для фізичних осіб до 20 млн. грн. за рік.

4. Результати моніторингу ефективності впровадження спрощеної системи оподаткування у Болградському районі Одеської області свідчать про зменшення у 2016 році відповідно до 2012 року суб'єктів малого бізнесу на 961 одиниць, за рахунок зменшення кількості фізичних осіб – підприємців. Натомість частки суб'єктів малого підприємництва, які знаходяться на єдиному податку у загальній кількості суб'єктів малого підприємництва має тенденцію до зростання. Єдиного податку надійшло до спеціального фонду місцевого бюджету Болградського району за січень-грудень 2016 р. на 7,582 млн. грн. більш ніж у 2012 році, що свідчить про ефективність реалізації спрощеної системи та актуальність її для суб'єктів господарювання області.

5. В процесі аналізу чинників, що здійснюють вплив на надходження податків з малого підприємництва було обґрунтовано та обрано три чинники, а саме ВВП, індекс інфляції та обсяг реалізованої продукції. Встановлено, що істотний вплив на рівень надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів здійснює зростання індексу інфляції та обсяг реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва. Пояснити отриманий результат можна таким чином: фактично єдиний податок сплачують підприємці торговельної сфери, тому збільшення рівня інфляції призведе до збільшення обсягів реалізації та до збільшення бази оподаткування.

6. На основі дослідження та аналізу зарубіжного досвіду розвитку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва розроблені та запропоновані шляхи вдосконалення спрощеної системи оподаткування, а саме:

- з метою забезпечення регулюючої та стимулюючої функції єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників доцільно здійснити корегування умов оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в напрямі диференційованого підходу до визначення категорій платників єдиного податку в межах четвертої групи за площею сільськогосподарських угідь та обсягом річного доходу, рівнем рентабельності, що забезпечить удосконалення механізму справляння податку, рівність умов та стимулювання ефективного розвитку бізнесу аграріїв, поєднання інтересів держави та сільськогосподарських товаровиробників;

- з метою збільшення надходжень від єдиного податку та зменшення «тінізації» платників єдиного податку, здійснити прив'язку граничних розмірів доходів, що дають право переходу на спрощену систему оподаткування до індексу інфляції або до розміру мінімальної заробітної плати;

- з метою наповнення місцевих бюджетів та у зв'язку з тим, що на теперішній час 14 % єдиного податку зараховується до державного бюджету, пропоную зарахування у повному обсязі єдиного податку до місцевих бюджетів, що сплачується платниками єдиного податку четвертої групи (сільгосптоваровиробниками).

АНОТАЦІЯ

Сімова Х.В. «Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва та її роль у розвитку малого бізнесу»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»
Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес розвитку та реалізації спрощеної системи оподаткування.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Проаналізовано ефективність впровадження спрощеної системи оподаткування та її роль у розвитку малого бізнесу. Розглянуто дієвість єдиного податку в контексті місцевих фінансів. Узагальнено актуальні проблеми функціонування спрощеної системи оподаткування. Досліджено вплив чинників на надходження єдиного податку до місцевих бюджетів. З'ясовано практичні особливості застосування спрощеної системи оподаткування у формі єдиного податку суб'єктами підприємницької діяльності.

Запропоновано напрямки вдосконалення спрощеної системи оподаткування та підтримки суб'єктів малого бізнесу.

Ключові слова: малий бізнес, суб'єкти малого підприємництва, малі підприємства, податок, спрощена система оподаткування, єдиний податок, місцеві бюджети.

ANNOTATION

Simova K. «Simplified taxation of small business entities and its role in small business development»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty
«Finances, banking and insurance» under the master's program
«State and municipal finance»

Odessa National Economics University. - Odessa. 2017.

The work deals with the theoretical aspects simplified system of taxation small enterprises.

Author analysis efficiency of introduction simplified system of taxation and the role in development of small business. Clarified practical features of application of the simplified taxation system in the form of the single tax business entities. The author considers the effectiveness of the single tax in the context of local finance. Summarizes current problems in the functioning of the simplified system of taxation. The author defines perspective directions of its improvement and support of small business.

Author offered the directions of perfection simplified system of taxation small enterprises

Keywords: small business, small enterprises, tax, simplified system of taxation, single tax, local budgets.